

Jiří Šiller: Původní česká dramatika se současnou tematikou v 70. letech 20. století.

Oponentský posudek rigorózní práce.

Rigorózní práce Mgr. Jiřího Šillera zaujme hlavně množstvím zkoumaného materiálu (nejen samotných dramatických textů, ale i dobových recenzí, politicko-kulturních žurnalistických textů a mediálně zveřejněných politických proklamací se vztahem ke kulturnímu, zvláště divadelnímu dění, aj.) Důsledkem této rozsáhlé heuristiky je i rozsah předloženého textu, překračující požadavek kladený na kvalifikační práci tohoto typu (181 číslovaných stran, mimo přílohy je text ve zhuštěném řádkování). Autor si tedy pro mapování hlavních rysů tzv. oficiálního proudu dramatické produkce, která své náměty volila z dobového života a pohybovala se v dobových reáliích, vytvořil široké předpolí. Věnuje se nejen produkci inscenované, ale i té neuvedené, leč vydané a nabízené divadelním nakladatelstvím Dilia, a rovněž veřejnosti zpřístupňované prostřednictvím televizních přenosů divadelních představení i televizních a filmových adaptací původně divadelních textů. Důležitou část práce tvoří výčtové přílohy, jež tvoří jednak soupis českých dramatických novinek z divadelních sezón 1969/1970 – 1980/81 zahrnující veškerou schválenou a divadelně uváděnou produkci této doby, jednak seznamy televizních záznamů této produkce, a rovněž soupis dramatických děl autorů, kterými se text rigorózní práce zabývá. Zdůrazňuji tento fakt proto, že právě ve shromáždění rozsáhlého a cenného pramenného materiálu spatřuji velký autorův přínos. Charakter sebraných pramenů mě rovněž vede k úvaze, zda by nebylo užitečné oslovit Institut umění–Divadelní ústav v Praze kvůli případnému doplnění jeho pramenných databází.

U vlastního textu rigorózní práce vnímám jako nejdůležitější dva základní okruhy: ve druhé a třetí kapitole se zde shrnuje a interpretuje dobový kulturně politický kontext a "divadelní život" daného období, čtvrtá kapitola je cele věnována analýzám a interpretacím konkrétních divadelních textů, jež autor třídí do devíti samostatných oblastí. Zde se však, podle mého mínění, objevují i některé nesoudržnosti při pokusech z nadhledu formulovat a interpretovat příznačné dobové problémy (a problémové okruhy), což je postup badatelsky nutný, obtížný však u každé historicky směřované práce obracející se k nedávné minulosti. Co k těmto diskrepancím vede: autor se zde několikrát uchyluje k předsazeným generalizacím, jež v dalším textu dostatečně argumentačně nepodporí (první dvě kapitoly) či ne vždy analyticky doloží (vlastní rozbor

dramatických textů, jenž někdy místo analýzy nabídne pouhé nastínění dějové fabule). Dovolím si tedy ocitovat dvě konkrétní pasáže textu, u nichž doufám, že v procesu obhajoby budou explicitněji osvětleny.

V úvodu vymezujícím pole zkoumání a jeho základní parametry autor uvádí: "Dramatická tvorba tohoto období je spjata z velké většiny se jmény autorů, kteří do literatury vstoupili až na přelomu 60. a 70. let. resp. na počátku 70. let, což znamená, že nebyli většinou nijak spjati s 60. léty" (s. 5). Kapitola III/7 s názvem *Společensko politické souvislosti* (s. 33): "Bylo by chybou nezmínit skutečnost, že pro divadelní život v období normalizace, pro jeho spoutání a neustálé kádrování mělo být klíčovým – a dlužno dodat, že i bylo – založení Svazu českých dramatických umělců (SČDU), který vznikl sice jako dobrovolná, možno snad i říci, že výběrová organizace divadelních, rozhlasových a televizních umělců, ale vzhledem k tomu, že jeho náplní bylo ideově tvůrčí a kulturně politické sepětí s KSČ, bylo zřejmé, že členství v tomto Svazu bylo nejen výhodné, ale "dobrovolně povinné".

Rovněž očekávám, že rozpravě o textu práce Mgr. Jiřího Šillera bude předcházet autorovo vyjádření o hlavních kritériích, která určovala jeho (byť pracovní a účelové) roztřídění konkrétní dramatické produkce do devíti zkoumaných okruhů – autor sám uvádí (na s. 37), že jednoznačné zařazení her bylo často obtížné. V tomto ohledu ráda zmiňuji symptomatické naplnění kapitoly *Hry řešící otázky morality*, která shrnuje takové texty s náměty z lidského soukromí, u nichž sám autor konstatuje "že by mohly být označeny atributem určité nadčasovosti" (s. 80) – právě v příklonu k ryze soukromým tématům, jež mohla být inscenačně zvýznamněna do obecnějších i dobově konotovaných konkrétních poloh, našli pole působnosti také "problémoví" autoři, kteří byli později z oficiálního pole dobové dramatiky vyloučeni (mj. Iva Procházková, dcera Jana Procházky; Helena Albertová, do r. 1973 manželka Pavla Landovského. Její hra *Letní kino Život*, nastudovaná Státním divadlem v Ostravě, byla roku 1977 stažena těsně před premiérou).

Rigorózní práci Mgr. Jiřího Šillera doporučuji k obhajobě a vyslovuji se k tomu, aby se stala podkladem k udělení titulu PhDr.

V Praze 2. 9. 2014

PhDr. Věra Brožová

